

УДК 658.1

Левченко Н.М.¹, Табаков І.С.²

¹ д-р з держ. упр., проф. ЗНТУ

² студ. гр. БАД-414м ЗНТУ

БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНА МОДЕЛЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Успішний розвиток підприємства, вдосконалення виробництва та підвищення показників його діяльності безпосередньо пов'язані з інвестиційною діяльністю. Залучення інвестицій безпосередньо пов'язане з інвестиційною привабливістю об'єктів інвестування. Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність показників, що комплексно характеризують діяльність підприємства і показують доцільність укладення в нього тимчасово вільних коштів.

Оцінка інвестиційної привабливості – це процес, у ході якого потенційний інвестор може прийняти остаточне рішення про доцільність укладення коштів у дане підприємство, враховуючи надійність цього об'єкта інвестування та можливість отримання максимального прибутку.

Від того, наскільки підприємство цікаве потенційним інвесторам, залежить стабільність його функціонування, можливості розширення, виходу на нові ринки і зміцнення вже наявних позицій [1, с. 898].

На сьогодні існує велике різноманіття методик визначення інвестиційної привабливості підприємства.

Взагалі, всі розроблені у вітчизняній та світовій практиці методики оцінки інвестиційної привабливості відносно джерела вихідної інформації можна умовно поділити на три великі групи: 1) методики, що ґрунтуються на різноманітних оцінках експертів; 2) методики, що ґрунтуються на статистичній інформації; 3) комбіновані методики, що ґрунтуються на експертно-статистичних розрахунках [2 с. 325].

Існування значної чисельності методів оцінки інвестиційної привабливості підприємств потребує на вибір найбільш адекватних підходів до її оцінювання в умовах економічного розвитку, властивих Україні.

Тож, основним завданням вивчення методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств має стати не стільки розробка нових підходів до оцінювання, скільки оптимізація наявних методів і їх модифікація для можливості застосування в сучасних умовах розвитку національної економіки.

Враховуючи складність розрахунків інвестиційної привабливості підприємств, вважаємо, що прийняття рішень щодо інвестування капіталу у бізнес має ґрунтуватись на результатах мультикритеріального аналізу прийняття управлінських рішень (*Multiple criteria decision analysis* – MCDA), який представляє собою комплексний процес досліджень за якого вивчається сукупність різнорідних критеріїв оцінки того чи іншого об'єкта досліджень та формується модель прийняття управлінських рішень – багатокритеріальна модель вибору найкращого (оптимального) варіанту координації дій інвестора в конкретних умовах та у певний час задля досягнення визначеної мети або подолання проблем, вирішення яких потребує на прийняття управлінських рішень [3, с. 56].

Формально багатокритеріальна модель набуває наступного вигляду:

$$\begin{aligned} F(x) \rightarrow \max \\ x \in D \end{aligned} \quad (1)$$

де D – множина допустимих рішень;

$F(x)$ – векторна функція аргументу x , яку можна представити у вигляді:

$$F(x) = \{f_1(x), f_2(x), \dots, f_k(x)\} \quad (2)$$

де $f_1(x), f_2(x), \dots, f_k(x)$ – скалярні функції векторного аргументу x , кожна з яких є математичним виразом одного критерію оптимальності.

Формула (1) засвідчує, що в даному випадку розглядається комплексний векторний критерій.

Потрібно знайти такі значення змінних x у допустимій області D , щоб усі критерії одночасно були оптимальними. Але, як правило, критерії суперечливі.

Проте це не єдина відмінна риса багатокритеріальних задач. Їм характерна і наявність невизначеності – яким саме критеріям і в якій мірі варто віддати перевагу при оптимізації рішень.

Припустимо, що x_1 та x_2 допустимі рішення щодо ефективного управління. Рішення x_1 вважатиметься кращим в порівнянні з x_2 за умови якщо $f_i(x_1) \geq f_i(x_2), \forall i = 1, \dots, n$ та існує i такий, що $f_i(x_1) > f_i(x_2)$.

Отже, для багатокритеріальних задач оцінювання інвестиційної привабливості підприємств немає абсолютно найкращих (за всіма критеріями одночасно) рішень. Але це зовсім не означає, що неможливо раціоналізувати вибір рішення на заданій множині альтернативних рішень. Це питання вирішується за правильного вибору методу оптимізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Семенчук Л.І. Інвестиційна привабливість підприємства та методи її оцінювання / Л.І. Семенчук // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип.11. – С. 898-902.
2. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: [навч. посіб.] / Т.В. Майорова. – Київ.: ЦУЛ, 2003. – 376 с.
3. Прокопенко Ю.О. Методика прийняття рішень щодо ефективного управління інноваційними проектами машинобудівних підприємств ракетно-космічної галузі за багатокритеріальною моделлю оптимізації / Ю.О. Прокопенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 13. – С. 50-57.